

üzembe helyezi azt a korszerű adatátviteli rendszert, amelynek segítségével megoldódnak az eddig legnagyobb táv-adatfeldolgozási problémák. Az on-line technikát alkalmazni képes számítógépek terjedése is támogatja a táv-adatfeldolgozási elképzeléseket és igényeket. A táv-adatfeldolgozás reális lehetőségét teremtette meg a magyar számítógépipar, a táv-adatfeldolgozásra alkalmas terminálok és koncentrátorok gyártásával.

ÚJ MINŐSÍTETT FAJTÁK A NYÁR- ÉS FŰZ FAJTAVÁLASZTÉKBAN

Az Országos Mezőgazdasági Fajtamínósító Tanács 1980 decemberi ülésén három újabb nyár- és egy fűzfajtát minősített. Ezzel Magyarországon a nyár fajtaválaszték kilenc fajtából, a fűz fajtaválaszték hat fajtából áll. A nyárfa-termesztés változatos ökológiai és termőhelyi adottságok között folyik és rendkívül eltérő termesztési technológiákat alkalmaznak. A fajtaválaszték kialakításával és további bővítésével a cél a változó adottságok és az eltérő termesztési szintek kielégítése.

A nyár fajtaválaszték tagjai:

- Populus alba* × *P. grandidentata* 'Favorit' (EE 1977)
- Populus* × *euramericana* 'BL' (F 1980)
- Populus* × *euramericana* 'Blanc du Poitou' (F 1980)
- Populus* × *euramericana* 'I—154' (F 1978)
- Populus* × *euramericana* 'I—214' (F 1972)
- Populus* × *euramericana* 'Marilandica' (F 1972)
- Populus* × *euramericana* 'O.P. 229' (F 1972)
- Populus* × *euramericana* 'Pannonia' (ÁE 1980)
- Populus* × *euramericana* 'Robusta' (F 1972)

A fűz fajtaválaszték tagjai:

- Salix alba* 'Bédai egyenes' (EE 1972)
- Salix alba* 'Csertai' (EE 1972)
- Salix alba* 'I—1/59' (FE 1972)
- Salix alba* 'I—4/59' (F 1980)
- Salix alba* 'Pörbölyi' (EE 1972)
- Salix humboldtiana* Willd. (FE 1972)

A fajta neve után zárójelben levő betű a minősítés fokozatát (ÁE = államilag elismert fajta, EE = előzetesen elismert fajta, F = forgalombahozatalra engedélyezett fajta, FE = forgalombahozatalra előzetesen engedélyezett fajta) és az évszám a minősítés évét jelzi. Szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy a feltüntetett fajtamínósítási fokozatok a régi, 1980. december 31-ig érvényben volt fajtamínósítási szabályzat szerintiek. Az új fajtamínósítási szabályzat szerint a fajtamínósítási fokozatok megváltoznak (előzetes fokozat megszűnik).

Az 1980-ban minősített, új fajták jellemzése a következőkben foglalható össze.

Populus × euramericana 'Pannonia'

Minősítési fokozata: Államilag elismert fajta (1980)

Kopeczky Ferenc, Gergác József, Halupa Lajos, Primusz József, Simon Miklós, Tóth Béla, Palotás Ferenc által nemesített, mesterséges fajhibrid.

Nőivarú. Törzsalakja egyenes, hengeres, nem sudarlós, nem villásodó. Koronája keskeny, óriásnyárszerű. Finoman ágas, durva, kiugróan megvastagodó oldalágai nincsenek. Erőtlen magassági növekedése következtében az ágak egymástól távol eső ágörvekben helyezkednek el, közöttük szórt ágak nincsenek. A törzs és az oldalágak között bezárt szög kb. 30°. Kérge a törzs alsó részén durva, korán parásodó, feljebb finomabb, sima. A kéregcserepek sötétebb szürkék. A kéregrepedések kissé vörösszárgák. A lombfakadás középkorai (az óriásnyárhoz közel álló). A lombozat sötét tónusú zöld (mint az óriásnyárnál), az alsó levelek apróbbak, a korona laza.

Gazdasági értéke: Erőtlen, gyors növekedésű. Fatömeghozama az 'I—214' fajtaéval közel azonos, a 'Robusta' nyárét 40—50%-kal meghaladja. Térfogatsúlya a 'Robusta' térfogatsúlyával egyező, 26%-kal nagyobb, mint az 'I—214' fajtaé. Törzsalakja, koronaalakja, ágrendszere a 'Robusta' nyáréhoz hasonló, rendelkezik annak minden kedvező alaki és ezekből adódó természetéchnológiai tulajdonságaival, ugyanakkor fatömegtermelése és a különböző betegségekkel szemben mutatott ellenállóképessége számottevően jobb. A törzs alsó részén korán kialakuló durva kérgesedése a vadveszélyes területeken előnyös.

Igen eltérő termőhelyi adottságok között növekedése az 'I—214' fajtaéval vetekszik, ami nagyfokú termőhelytűrésre, illetve a határ termőhelyeken történő telepítés lehetőségére utal. Jó növekedést az állandó vagy időszakos vízhatású, középmély vagy mély termőrétegű nyártermőhelyeken ad, telepítése elsősorban ezeken a termőhelyeken ajánlható. Ültetvényszerű és erdőszerű telepítésekben egyaránt termesztethető.

Alkalmos a fajtaválaszték bővítésére, a 'Robusta' helyettesítésére és a 'Marilandica' esetenkénti leváltására.

Populus × euramericana 'Blanc du Poitou'

Minősítési fokozat: Forgalomra hozatalra engedélyezett fajta (1980)

Kopeczky Ferenc, Gergác József, Halupa Lajos, Simon Miklós, Tóth Béla, Kapusi Imre, Palotás Ferenc, Szontagh Pál által honosított francia szelekció.

Hímivarú. Törzse enyhén hajlott, a koronán végigfutó, nem villásodó. Az ágak finomak, erősebben megvastagodó ágak csak kivételesen fordulnak elő. Az ágak ágörvekben helyezkednek el, de közöttük szórt ágak is vannak. Az ágállás felül felálló, a korona alsó részében inkább szétterülő. A kéreg erősen durva. A durva kéregrészt sötét, feketés árnyalatú szürke. A sima kérgű törzsrész világosszürke, élesen elüt a durva kérgű résztől. A lombfakadás igen kései. A lombozat sűrű, tömött, a levelek nagyok, erősen sötét árnyalatúak.

Gazdasági értéke: Erőtlen, gyors növekedésű fajta. Növekedése eléri vagy megközelíti az 'I—214' fajtaét. Fatömegtermelése az óriásnyárét 30—40%-kal meghaladja. Fája kiváló, furnérgyártásra is alkalmas. Térfogatsúlya 10%-kal nagyobb, mint az 'I—214' fajtaé. Ágrendszere kedvezőbb, mint az 'I—214' fajtaé, finomabban ágas, erősebben vastagodó ágak nincsenek, természetéchnológiai tulajdonságai jobbakként, mint a kontrollfajtaé. Kevésbé kényes a nyésekre. Gépi fakitermelésre alkalmas. A különböző levél- és kérgmegbetegedésekkel szemben ellenállóbb, mint a 'Robusta' és a 'Marilandica'.

Termőhellyel szemben nem igényes. A hidrológiai szélsőségeket elviseli. Az időszakos nagyobb mérvű többlet vízhatásnak kitett termőhelyektől a többlet vízhatástól független, félnedvestől félszárzig terjedő vízgazdálkodású termőhelyeken eredményesen ültethető. A külterjesebb kezelést elviseli, telepítése az intenzív művelésre kevésbé alkalmas hullámtereken is ajánlható. Igen kései fakadású, a tavaszi erdősítési idény széthúzható. Korán kérgesedik, korán kialakuló, durva kérge vadveszélyeztetett területeken előnyös.

Hímivarú, így üdülőterületeken, üdülőövezetekben kevésbé szennyezi a környezetet. Vágáskora a fa műszaki tulajdonságainak romlása nélkül, szükség szerint megnyújtható. Kedvező tulajdonságai alkalmassá teszik a fajtaszortiment bővítésére, a 'Robusta' esetenkénti, a 'Marilandica' általános le-váltására.

Populus × euramericana 'BL'

Minősítési fokozata: Forgalomba hozatalra engedélyezett fajta (1980)

Tóth Béla, Kapusi Imre, Halupa Lajos, Szontagh Pál által honosított, olasz szelekció.

Nőiivarú. Törzse egyenes, a koronán végigfutó, nem villásodó. Az ágak ágörvökben helyezkednek el, az ágörvök között a törzsrész ágtszta. Kiugróan megvastagodó ágai nincsenek. A törzs és az oldalágak által bezárt szög 45°. A kéreg sötétszürke, kissé rozsdavörös árnyalatú, már egészen fiatal korban durván repedező. A sima kéregrészen kínai bajusz rajzolat jellegzetes. A lombfakadása igen korai, az 'I-214' és a 'Robusta' közé esik. A fakadó lomb világos bronzoszöld színű. Lombozata tömött, sötétzöld színű (hasonlóan a 'Robusta'-hoz), levelei nagyok.

Gazdasági értéke: Erőteljes, gyors növekedésű fajta. Fatömeghozama az 'I-214' fajtáét felülmúlja. Térfogatsúlya 17⁰/₀-kal, szárazanyag-termelője (fatömeg × térfogatsúly) pedig 26⁰/₀-kal nagyobb, mint az 'I-214' és 39⁰/₀-kal nagyobb, mint a 'Robusta' fajtáé. Faanyaga kiváló, furnér készítésére alkalmas. Törzsalakja, ágassága kedvezőbb, mint az 'I-214' fajtáé, ami egyben kedvezőbb természetstechnológiai tulajdonságokat is jelent. A nyárfabetegségekkel szemben rezisztensnek mutatkozik.

Telepítése a jó nyár termőhelyekre ajánlható elsősorban, de az időszakosan nagyobb mérvű többlet vízhatásnak kitett termőhelyekre is eredményesen ültethető. Jó nyárfatermő helyen a fajtaszortiment bővítésére és a 'Robusta' le-váltására alkalmas.

Salix alba 'I-4/59'

Minősítési fokozata: Forgalomba hozatalra engedélyezett fajta (1980)

Simon Miklós, Kopecky Ferenc, Tóth Béla, Halupa Lajos, Kapusi Imre, Pálotás Ferenc, Tompa Károly által honosított olasz szelekció.

Hímivarú. Törzse feltűnően egyenes, hengeres, a koronán végigfutó, nem villásodó. Lazán elhelyezkedő, finom ágai a törzshöz hegyes szögben (kb. 30°) állnak. A koronaalak keskeny, jegenyeszerű. A kéreg a törzs alsó harmadán közepesen durva, fent sima. A kéreg színe alul világosabb ságrásszürke, fent világos zöldesszürke. A lombozat tömött, közepes tónusú zöld, fehéres árnyalat nélkül.

Gazdasági értéke: Erőteljes, gyors növekedésű fajta. Szélsőségesen külterjes termőhelyi és természetstechnológiai körülményektől eltekintve, egyebütt jelentősen felül-

múlja növekedésben a 'Bédai egyenes' standard fajtát. Alaki tulajdonságai, ágasodási viszonyai kiválóak, a 'Bédai egyenes'-hez képest kedvezőbb műszaki (fafeldolgozási) és természetstechnológiai tulajdonságokkal rendelkezik. Ennek következményeként a gépesített fakitermelésre, igényesebb, méretesebb faválasztékok megtermelésére elsörendűen alkalmas. A betegségekkel szemben — a szélsőségesen kedvezőtlen termőhelyeket és szélsőségesen külterjes kezelési viszonyokat kivéve — ellenálló.

A nyárfatermesztéshez már túl nedves, de még gondosabb, belterjesebb kezelést lehetővé tevő, nem szélsőségesen kedvezőtlen termőhelyeken, a fatermése megközelíti a jó nyárasokét. Az eddigi megfigyelések szerint előnyös tulajdonsága még, hogy a vad nem bántja.

Dr. Zsombor Ferenc

634.0.232.322

VÍZGAZDÁLKODÁSI VIZSGÁLATOK CSEMETEK ÉRTBÉN

EMAD KOUBAILY

Korszerű homokfásítási módszerek kidolgozására irányuló aspiránsi kutatómunkám során vizsgáltam a homoktalajok vízgazdálkodási és tápanyagforgalmi viszonyainak hatását a csemetetermelésre.

Vizsgálatomat a kisteleki erdészetnél, az ópusztaszeri csemetekertben végeztem, kétéves kocsányostölgy-csemete alatt. A méréseket SASO—310 hasznos víz mérésére alkalmas műszerrel végeztem. A leolvasás 1980. június 9-től november 5-ig naponként, a déli órákban történt. A SASO—310 talajnedvesség-mérő finn gyártmányú műszer, amelyet speciálisan a talaj növények által hasznosítható víztartalmának mérésére terveztek. A műszer mérőképesége a talaj felhasználható víztartalmának 20—80%-ára terjed ki.

Ha a műszer által mért érték 30% alá süllyed, akkor növekedéscsökkenés jelentkezik a növényeknél. Ellenkező esetben viszont, ha a talajnedvesség a hasznos kapacitás 70%-a fölé emelkedik, a növények gyökérzetének oxigénfelvétele nehézségbe ütközik. A növények növekedése szempontjából legkedvezőbb nedvesség általában a hasznos kapacitás 50—70%-a között ingadozik.

A vizsgálat módszere a talajba különböző mélységben elhelyezett gipsz érzékelőtestek elektromos ellenállásának mérésén alapul. Megbízható mérési eredmények elérése céljából fontos, hogy a talaj szerkezete az érzékelőtestek felett ne változzék meg. Ez azzal érhető el, hogy az ásott gödör oldalfalába réseket készítünk és ezekben helyezük el a gipsz érzékelőtesteket oly módon, hogy ezek szoros érintkezésbe kerüljenek a környező földdel. A gödröt ezután újra betemetjük.

A szlavontölgy makkot 1979. márc. 16-án vetették 80 cm sortávolságban, 15 cm széles, 8 cm mély barázdákba, 50 db/fm vetőnormával. A csemetéket